

Bildanalys

Introduktion

Ett konstverk kan "läsas" på många olika sätt, ur flera olika perspektiv. Det finns inte en bestämd betydelse utan flera. Utgångspunkten för all tolkning är den personliga, egna upplevelsen, som formas i förhållande till tidigare erfarenheter och kunskaper.

När man arbetar med historiska bilder är sammanhanget i vilket de tillkommit (kontexten) en nyckel till förståelse av innehållet, men det är viktigt att komma ihåg att vi aldrig kan förflytta oss bakåt i tiden. Vi kan aldrig exakt veta hur bilden upplevdes i tiden den gjordes. Dessutom, oavsett hur gammal bilden är så existerar den också här och nu. Vi har rätt att "läsa" den utifrån hur vi upplever den idag.

För att en bild inte ska bli stum och betydelselös måste man utmana och ifrågasätta det man ser och upplever. Ett sätt att göra det är att arbeta med bildanalysfrågor. Här har vi sammanställt några frågor som kan hjälpa dig som tittar på en bild att se mer och få igång tankarna kring hur du tolkar innehållet. Om du tycker att någon av frågorna inte känns relevant så hoppar du helt enkelt över den och tar en annan. Tänk på att det inte finns några rätt eller fel sätt att tolka eller se en bild. Här handlar det om att beskriva vad du ser och motivera varför du upplever den på ett visst sätt. Frågorna hjälper dig att stanna upp inför bilden och fundera lite extra.

Bildanalys

En bildanalys kan man arbeta med antingen på egen hand eller tillsammans med andra. Arbetar man med någon annan kan man lyssna och ta in varandras reflektioner och iakttagelser, vilket kan vara givande för analysen.

Tänk på att alla ser och associerar olika, och att det inte finns ett "rätt" sätt att se och uppleva. Här handlar det om att beskriva och dra slutsatser utifrån det man ser och upplever!

1. Beskriv bilden. Vad ser du?

- **Vad föreställer bilden?** Är det till exempel ett landskap, ett porträtt, en interiör, en historisk händelse, eller vad?
- **Om konstverket innehåller människor, hur skildras personerna?** Vilka relationer har de till varandra? Är det skillnad i hur kvinnor och män eller flickor och pojkar skildras? Hur skildras barn respektive vuxna i bilden?
- **Beskriv blickarna.** Vem tittar på vem och vad får det för betydelse för hur du uppfattar de avbildade? Tänk även in din egen blick – vad spelar den för roll?
- **Beskriv miljön.** Vad spelar den för roll? Är den dramatisk, lugn, trolsk, kall, varm? Motivera vad det är i bilden som får dig att uppleva den på detta sätt.
- **Hur har konstnären arbetat med förhållandet mellan ljus och skugga i bilden.** Är det ett jämnt ljus över bilden eller finns det en ljuskälla varifrån ljuset faller in i bilden? Verkar ljus och skugga spela en viktig roll i bilden? På vilket sätt i så fall?
- **Om verket har en titel, hur relaterar den till konstverket?** Hjälper den dig att förstå eller inte? Är den motsägelsefull eller beskrivande? Tror du att konstnären hade något syfte med titeln, i så fall vilken?
- **Jämför med idag!** Skulle situationen på bilden kunna utspela sig i dagens Sverige? Finns det likheter och skillnader med ditt eget liv?

2. Bildens syfte och sammanhang

Få konstverk har tillkommit av en slump. De flesta konstnärer, då som nu, skapar sina verk för en uppdragsgivare eller tänkt betraktare. Konstverken ska ofta fungera i ett givet sammanhang: på stan, i ett hem, på ett museum etc. Även konstnärer som arbetar medvetet med slumpen, som till exempel Strindberg, har ofta ett medvetet syfte med sina verk.

- **Varför gjordes bilden tror du?** Skulle den påverka och förändra människors uppfattning och beteende eller var den i första hand något vackert att se på? Var den något som skulle få betraktarna att drömma sig bort? Skulle den kittla fantasin, uppröra eller kanske bekräfta någons status?
- **Vilket budskap har konstverket?** Motivera din åsikt!

3. Vad tycker du?

- **Engagerar det här konstverket dig?** Beskriv dina känslor och motivera varför du känner som du gör.
- **Vad tänker du på när du ser den här bilden?** Ger den dig några associationer? Väcker konstverket minnen? Beskriv!

Att fundera på om du har tagit del av andras synpunkter och analyser:

- **Skiljer sig din uppfattning av verket från andras?** På vilket sätt, i så fall? Varför ser och upplever ni konstverket på olika sätt?
- **Förändras din uppfattning av konstverket när du hör hur andra ser och upplever det?** I så fall – beskriv på vilket sätt!

4. Sammanhang/kontext

Ett konstverk gjordes i och existerar alltid i ett sammanhang. Svar på frågor som vem som har gjort det, varför och för vem, bidrar till förståelse och tolkning av verket. Frågorna här är av mer undersökande karaktär och kräver att du tar reda på fakta och information från andra källor än själva bilden.

- Vem är konstnären? Ta reda på fakta.
- När är konstverket gjort?
- Kan du spåra något från konstnärens samtid i verket?